

עירובין עז

משה שווערד

1. רש"ש מסכת עירובין דף עו עמוד ב

גמרא אמר רב כו' לא יזיז בו אפי' נימא. ולכאורה תמוה שיהא חמור מר"ה שמותר לטלטל בתוך ד"א. וע' שבת (ק"ל ב') דאמר רב גופיה מבוי שלא נשתתפו בו כו' א"מ בו אלא בד"א. ע"ש כל הסוגיא. ועי' בהרר"י שנדחק בזה. ומ"ש שם דכשרחב ד' הוה רה"י בלא בעלים קשה דא"כ אמאי לא יורידו למטה:

2. יד בנימין

האי לבקעה או לרה"ר שמותר לטלטל חפץ מתחילת ד' לסוף ד', דהתם כל אוחס פחות מד' אמות חדא רשותא הוא והכא רשות ראובן ושמעון שולט בכל טפח וטפח, אבל כשרומז הכותל ארבעה אין רשות א' שולט בו והוי רה"י בלא בעלים שמותר לטלטל זכולו עכ"ל.

בגמ' אין זו ארבעה מאי אמר רב איר שתי רשויות שולטת בו לא יזיז בו אפי' מלא נימא, כתב הר"ר יונתן ז"ל ח"ל: "ולא דמי

אובן יעוי' ריטב"א בשם תוס' ח"ל: "פי' דכל פורתא הו"ל כמי שמוציא מחצר לחצר, ומיירי שעירבו ורב לטעמי' (לקמן פ' כל גבות) דאמר בעירבו צחים עם חצר כיון דשכיחי מאני דצחים צחור אסור להוציא מחצר לחצר אפי' כלים ששצחו צחור, ואפי' לר"ש (ומשום גזירה דלמא אחי לאפוקי מאני דצחים לחצר, אבל כשלא עירבו כיון דלא שכיחי מאני דצחים לחצר שרי להוציא מחצר לחצר כלים ששצחו צחור כיון דכל החצירות רשות אחת הן לכלים ששצחו צחור), וליכא למימר דבשלא עירבו עסקי' ולגבי כלי הצית קאמר דאסור לזיז בו דא"כ אפי' כותל שיש בו ד' נמי, (ר"ל וא"כ אמאי קחני במשנה זכותל שיש בו ד' היו צראשו פירות אלו עולין מכאן ואוכלין כו' הא לגבי כלי הצית ודאי כרשות אחרת היא), אלא ודאי כדאמרן עכ"ל ריטב"א.

וב"גאון יעקב"ה הקשה על ענש פי' ריטב"א ורבינו יונתן ז"ל צהא דשתי רשויות שולטות דהוי כמוציא כל פורתא מרשותו לרשות חצירו, מאי שנא חצר שלא עירבה דרשות כל הצחים שולטת בה ומותר לטלטל זכולה ולא אמרי' דהוי כמוציא מרשות זה לרשות זה, וכע"ז הקשה בשפ"א דהא כל החצירות רשות א' הן לכו"ע ושרי לטלטל מחצר לחצר, ואף אי נימא דאיירי בעירבו וכמו שפי' צריטב"א ואסרו משום דשכיחי מאני דצחים צחור, מ"מ מאי שייך כאן עירבו כיון דצ' רשויות שולטות בו על הכותל והוי כלא עירבו דלא שכיחי שם מאני דצחים צחור ואמאי אסור לטלטל זכולה, ועי' בשפ"א מש"כ בזה.

ואולם ראיתי צחוק' רי"ד שכבר הרגיש מזה
 ח"ל: "פי' דוקא זכותל שהוא גבוה י'
 אמרי' הכי (דב' רשויות שולטות זו ולא יזו זו)
 ללא שוי לחצר, אבל חצר שזין ז' בחיס ולא
 עירבו הצחים מותר לטלטל בחצר כלים ששבתו
 זמכו ולא אמרי' אויר ז' הצחים שולטים זו
 זכולה חצר כאחת חשיבא ומותר לטלטל זכולה
 כלים שלא שבתו זבית, ולא אמרי' הכי אלא
 זכותל גבוה עשרה ללא שוי לחצר" עכ"ל. ור"ל
 דדוקא הכא זכותל גבוה י' (ואינו רחב ד') ללא
 חשיב למיהוי רשותא דליחשב "כחצר" או חקרי
 מטעם שתי רשויות שולטות, אבל בחצר ממש
 חפי' שלא עירבו שפיר שרינן לטלטל זכולה כיון
 שכל החצירות כרשות אחת הן ודו"ק.

3. תוספות מסכת עירובין דף עז עמוד א

ורבי יוחנן אמר אלו מעלין כו' - פירוש מן הבית דמן החצר אפילו ברחב ד' שרי זכר"ש מוקי לה רבי יוחנן לקמן
 בריש כל גגות (דף צב.).

4. יד בנימין

דף ע"ז בגמ' ור' יוחנן אמר אלו מעלין מכאן
 ואוכלין וכו', פירש"י ז"ל דמקום
 פטור הוא, ואע"ג דזרה"י אין שייך זהו מקום
 פטור וכדקי"ל הזורק מרה"ר על חל זרה"י
 שאינו רחב ד' חייב דהוי כרה"י, חייב ז' בית
 מאיר"י סיי' שעה סעי' ז' ח"ל "ונהי דהזורק
 מרה"ר על חל או עמוד זה (שאינו רחב ד')
 ודאי חייב מדעומד באויר חצר שהוא רה"י
 שעולה עד לרקיע, מ"מ איסור זה של שליטת
 ז' רשויות שחכמים חדשוהו לא חדשוהו אלא
 על מקום ד' שתופס רשות דאורייתא ולא זדבר
 שאינו רחב ד' כיון שאין תופס זעומד זרה"ר
 להיות רשות לעצמו כן גמי אין תופס ז' רשויות
 ונקרא מקום פטור לענין זה".

ובאמת ראיתי שכבר עמד צוה גם זמאירי
 זסוגיין ח"ל: "זה שכתבנו זכותל זה
 שאינו רחב ד' שמקום פטור הוא לא נאמר אלא
 לענין זה, הא אילו זרק מרה"ר ונח על גביו
 ודאי חייב אם היו מחיצות החצר עודפות עליו,
 אבל לענין זה הואיל וחצירות מעין רה"ר הן
 רואין אותה כאילו היא רה"ר לדון זכותל זה
 שהזכרנו כמקום פטור הואיל ואינו מקום חשוב
 לעצמו" עכ"ל.

5. תוספות מסכת עירובין דף עז עמוד א

הכא במאי עסקינן ברשויות דרבנן - נראה דוקא כי הכא שהכל רה"י אלא שלא עירבו אבל מקום שאין בו ד' על ד' שבין רה"י לכרמלית אין נראה שיחלוק רב אלא מותר לבני רה"י ולבני כרמלית לכתף עליו וקצת מוכח כן בפ"ק (דף ט.) דמוקי רבא הא דאמר רב תוך הפתח אע"פ שאין שאין בו ד' על ד' צריך לחי אחר להתירו הפתוח לכרמלית משום דמצא מין את מינו ולרה"ר שרי ולא קאמר משום דעשו חיזוק אלא ודאי אף לרב בין כרמלית לרה"י לא עשו חיזוק ומיהו מצינו למימר דהתם לא נקט טעמא דחיזוק משום דאית ליה טעמא אחרינא.

6. שערים מצויינים בהלכה

דף עז. הכא במאי עסקינן ברשויות דרבנן דעשו חיזוק לדבריהם. כתבו התוס' שיש לחלק בין איסור דרבנן ששתייהן רה"י אלא שלא עירבו, ובין איסור דרבנן שהאחד הוא מקום פטור כגון שאין שם שיעור ד' טפחים והבי' הוא כרמלית. וההסבר בזה דברשויות דאורייתא זהירין הן ואין צריך חיזוק, ואם האחד משניהן הוא כרמלית שהוא דומה לרה"ר ג"כ זהירין, אבל כששניהן רה"י אלא שלא עירבו יחד, כל אחד מטלטל ברשותו, ומדרבנן אסור לטלטל מאחד לזבירו, וזה צריך חיזוק יותר. ועי' בחי' הריטב"א.

7. חידושי הריטב"א מסכת עירובין דף עז עמוד א

וצידו אחד שוה לארץ. פרש"י ז"ל דלאו שוה לארץ ממש אלא שהוא גבוה מן הצד האחד עשרה ונמוך מן הצד השני, וכל כמה דלא גבוה עשרה קרי ליה שווה לארץ, וכן פי' בתוספות, דאי שווה לארץ ממש מאי כותל שבין שתי הצירות דקאמר.

8. דף על הדף עירובין דף עז עמוד א

בגמ': אמר רבה בר רב הונא אמר ר"ג כותל שבין שתי הצירות צידו אחד גבוה עשרה טפחים וצידו אחד שוה לארץ נותנים אותו לזה ששוה לארץ.

בפשטות נראה, שכל הנידון בסוגיא למי נותנים את השימוש בכותל, נוגע רק לענין כלי הבית שאותם אסור להוציא מחצר לחצר, וע"ז דנים מי יוכל להניח כלי ביתו על כותל זה. אך לענין כלי החצר שמותר להוציאם מחצר לחצר, לכאן אין כלל נידון בזה, ופשוט שבין בעל חצר זו ובין בעל חצר השניה יכולים להניח כלי הצירו על הכותל

אך השו"ע (סי' שעב סעיף ו) פסק שאם יש כותל גבוה לאחד י' טפחים ולשני אינו גבוה י' טפחים, מי שאינו גבוה לו י' מותר לו להשתמש בו אף בכלים ששבתו בבית. ומי שגבוה לו י' אסור להשתמש בו אף כלים ששבתו בחצר. ומקור הדברים מהמגיד משנה (פרק ג מהלכות עירובין הלכה טו). והדבר תמוה לאסור להוציא את כלי החצר מהחצר לכותל, הרי אין שום איסור להוציא מחצר לחצר.

ובמגן אברהם (שם) כתב, שאם נתיר לבעל החצר השני להעלות כלי הצירו אל הכותל, נחשב כאילו הכותל הוא גם חצר שלו, ושוב יהי' אסור להוציא כלי הבית אל הכותל. ואע"ג שבכל שתי הצירות שלא עירבו ביניהם מותר להוציא את כלי החצר מחצר לחצר ולא גזרינן גזירה זו, שאני התם שאין לו חלק כלל בחצר חבירו ואינו

משתמש שם אלא ברשות חברו. משא"כ בכותל זה ששייך לשניהם בשוה, ורק בהלכות עירובין אנו משייכים את הכותל לחצר אחת, אם ישתמש שם בכלי חצירו, הרי הוא משתמש שם כאילו זה חצר שלו, וא"כ נאסר בעל החצר האחרת להכניס לשם כלי ביתו.

ובספר עצי אלמוגים כתב טעם נוסף בביאור דברי המגיד משנה והשו"ע. דהנה לקמן דף צ"א ע"א נחלקו רב ושמואל אם גוזרים שלא להוציא מחצר לחצר שעירבו כלא' את כלי החצר אטו כלי הבית, וקיי"ל שלא גוזרים. וכתב העצי אלמוגים שכל זה רק מחצר לחצר ששניהם יודעים שאסור להם להוציא כלי הבית ורק את כלי החצר מותר להם, אבל כאן שלאחד מותר גם את כלי הבית, בכה"ג גם שמואל מודה שגוזרים על השני שמא יוציא אף הוא את כלי הבית.

9. תוספות מסכת עירובין דף עז עמוד א

הטומן לפת וצנון כו' - בשלא השרישו איירי דכשהשרישו לא היו ניטלין בשבת וא"ת בשלמא גבי כלאים ושבביעית אצטריך לאשמועי' דלא גזרינן כשמתכוון להטמין אטו דילמא אתי ליטע אבל מעשר מה שייך כאן אפי' השריש כיון דליכא תוספת ואי נקטינן לענין דשרי לעשר עליו מן התלוש או ממנו על התלוש ולא חיישינן דילמא אתי לפרושי מן התלוש על המחובר ומן המחובר על התלוש א"כ הוה ליה למנקט תרומה דגבי מחובר ותלוש רגיל להזכיר תרומה בכל מקום אין תורמין מן התלוש על המחובר פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פירות מחוברין ואור"י דרגילות הוא שמתוספין מחמת ליחלוחית הקרקע כעין שאנו רואין שומין ובצלים שמתוספין אפילו כשמונחים בחלון ועל אותה תוספת קאמר דאין צריך לעשר הואיל והיו מתוקנים מקודם לכן ודוקא נקט הטומן אבל אם לשם נטיעה עושה חושש משום כולם.

10. תוספות מסכת עירובין דף עז עמוד ב

מקצת עליו מגולין - ... וא"ת דמשמע הכא דניעור לא חשיב טלטול מן הצד מדשרינן מקצתה מגולה אפילו לרבנן וכמה משניות דשרו לנער כדתנן פרק במה תומנין (שם מט.) נוער את הכסוי והן נופלות ומעות שעל גבי הכר מנער את הכר והן נופלות ואבן שעל פי החבית מטה על צידה והיא נופלת וא"כ אמאי אסר רב בפרק כירה (שם דף מג:) גבי מת המוטל בחמה להופכו ממיטה למיטה משום דטלטול מן הצד שמיה טלטול אע"ג דבמניה אסרינן בפרק נוטל (שם דף קמב:) מטעם בסיס לדבר האסור מת בשבת הוי כמו שכח וכל דבר שדעתו ליטלו בשבת ולא להניחו בו כל השבת אפי' מניח חשיב כשוכח כי ההיא דנוער את הכסוי והן נופלות אע"פ שבמתכוין כיסה בדבר שאינו ניטל ואומר ר"י דשאני טלטול דמת שעיקר טלטול לצורך המת עצמו שהוא איסור ולא דמי לכל הני שעושה הטלטול לצורך היתר ולא לצורך איסור כמו לפת וצנון שאין צריך לטלטול עפר וכן גבי גיזי צמר ומעות ואבן א"צ לטלטולם להכי לא מייתי בפרק כירה (שם דף מג:) גבי פלוגתא דרב ושמואל ...

11. יד בנימין

דף ע"ז ע"ב בגמ' לא נריכא דבעי מרא וחלינא,
פי' נראשונים דהו"ל חופר
גמור ומלאכה דאורייתא היא, ובריטב"א הביא
נשם י"א דליכא אלא איסור דרבנן, דהא כשחופרו
לצורך הספל מלאכה שאל"ג הוא, מיהו כ'
נשם מקצת רבוחיו דמלאכה דאורייתא היא דכיון
דארעא דילי' וכי שקיל לי' הו"ל מתקן קרקע
הבית יעוי"ש והסכים לזה.
הקשה בחי' הרשב"א דכיון דבעי מרא וחלינא
א"כ מאי קמ"ל פשיטא, ומירץ דקמ"ל
דכלי הוי מיעוט, ויעוי"ש שהביא פלוגתא
בירושלמי אי ממעטי' בכלים.

ויעווי"ש עוד זרשז"א וזריטז"א דזשאר דזרים
 שאינס כלים קגי לי זייחוד לחוד
 ואפי' לא קבעו הוי מיעוט וכחדא מ"ד זירושלמי
 דס"ל כן, ומה שאמרו לעיל בגמ' ע"ו ע"ז גבי
 סולם דזעי' קצוע הכוונה מיוחד, ומה שאמרי'
 בגמ' לקמן דסולם המזרי אינו ממעט (משמע
 דלא סגי זייחוד), י"ל דפליגי בזה אירושלמי
 ועיי"ש. (ועי' עוד להלן).

12. שערים מצויינים בהלכה

ולא משום איסור, אלא משום שקשה ליטלו.
 הביאור בזה דלשון הגמרא דקאמר "וכל דבר
 שניטל בשבת", משמע דהדבר תלוי באיסור
 מוקצה בשבת, וכיון דסולם המצרי אינו
 מוקצה וניטל בשבת ולכן אינו ממעט, ולכן
 פריך אי הכי אפי' צורי נמי לא ימעט דאינו
 מוקצה, ומשני דהתם כובדו קובעו, דלא
 משום איסור מוקצה ממעט, אלא משום
 דכבוד קבעו לו מקום, וכל שקבעו על משך
 השבת ממעט. ועי' בגמ' לקמן (קב). גבי
 ההוא שריתא, שהיה כבוד והוצרכו עשרה
 בנ"א לטלטלו ממקומו, והתירו לטלטלו
 בשבת, דכל שיש תורת כלי עליו אינו מוקצה
 משום כובדו. ועי' בשו"ע (או"ח סי' שח
 ס"ב).

דף עז: וכל דבר שניטל בשבת אינו ממעט
 כו' התם כובדו קובעו. פרש"י
 דמתוך שהוא כבוד אין נוטלין אותו משם,

13. חידושי הרישב"א מסכת עירובין דף עז עמוד ב

התם כבודו קובעו. פרש"י ז"ל דהתם אע"פ שהוא ניטל בשבת אין דרך בני אדם ליטלו מפני כובדו וכובדו עושהו
 כקבוע ולפיכך ממעט, והקשו בתוספות דהא משמע בפרק קמא דיום טוב (ביצה ט' ב') דסולם של עליה אסור
 לטלטלו ולא שרי התם אלא בסולם של שובך, ולפיכך יש שפירשו בכאן דה"ק התם כובדו קובעו ואסור ליטלו
 דהוה ליה ככלי (קאי) [קיואי] (שבת קי"ג א') שכבודו קובעו ואסור ליטלן בשבת, ואע"ג דבפמותות של בית רבי
 (שבת קכ"א ב') מותרין ואע"פ שניטלין בשני בני אדם, וכן לקמן במכילתין (ק"ב א') גבי שרותא דשקלי לה בי
 עשרה, התם בשתורת כלי עליה ממש וצריכין להשתמש בהם גם בשבת אבל בכלים שעומדין לדבר שאין
 תשמישו בשבת נוהג כובדו קובעו ואוסרו, ואין פירוש זה נכון דהא תלמודא להדיא סבירא ליה דאפילו סולם
 הצורי ניטל בשבת מדפריך להדיא אי הכי אפילו צורי נמי, וא"כ אי ס"ל לרב אשי דסולם הצורי אינו ניטל בשבת
 הו"ל לפרושי בהדיא התם כובדו קובעו ואינו ניטל, ומדלא קאמר אלא התם כובדו קובעו (כד) משמע כדפירש
 רש"י ז"ל כלומר התם אע"ג דניטל טעמא אחרינא איכא שהוא ממעט משום כובדו דקובעו, וההיא דמסכת יום
 טוב כבר תרגמה ר"ת ז"ל דהתם בסולמות גדולות שעושין לעלות בהן אל הגגות שהם כמו מדרגות והם ראויים
 להטיח בהם גגות אבל הא דשמעתין בסולמות קטנים שמתלטלין מזוית לזוית, ואחרים תירצו דגבי יום טוב
 דאפשר להוציאו לרשות הרבים והרואה הוא אומר להטיח גגו הוא צריך גזרו בו אפילו בחצר ובחדרי חדרים,
 אבל בשבת שאין יכול להוציאן לרשות הרבים לא גזרו בחצר, ולעולם אפילו סולמות קטנים אסור לטלטלן
 כיו"ט ואפילו בחצר, ודברי ר"ת ז"ל נכונים יותר.

14. יד בנימין

שם בגמ' כותל שבין ב' חצירות כו' והניח
 קולס רחב ארבעה (פי' אורך
 השליכות דהיינו מדרגות הקולס הי' ארבעה
 טפחים אבל א"ל שיהא נמי רחב ד' כלומר
 שיהא צולט ד' חוץ החצר והיינו ד' על ד',
 וכמש"כ בצ"ח"ל סי' שע"ב קע"ח ח' ד"ה
 כותל עיי"ש, ועי' לקמן בחוד"ה אס ופשוט),
 ואין צין ז"ל ג' טפחים ממעט, הנה מאי
 דאמרי' כאן ממעט היינו דנעשה כפחת ויכולין
 לערב יחד וכדפירש"י ז"ל לכיון שיורידן מזו לזו
 הו"ל כפחת, וְאִף לַדַּעַת רַבִּינוּ מֵאִיר הַטּוֹשֵׁעַ

בסעי' ט' גבי אינטנצ' שהצאנו לעיל (עמו' א'
 בגמ' ד"ה צא למעטו) דס"ל שם דהמיעוט אינו
 מועיל לעשות כפחת לענין לערב יחד, שאני הכא
 בקולס כיון שיורדין מזו לזו הוי ממש כפחת
 שמערבין יחד, וכעין שכתבנו לעיל עמו' א' בגמ'
 ד"ה צא למעטו ופשוט. [והנה הרמב"ם ז"ל
 בפ"ג מהל' עירוב הל' ד' לא הזכיר שהקולס
 צריך רחב ד', ועמד בה ה"ה ז"ל. ועי' מש"כ
 בה בגאו"ן.]

15. תוספות עירובין דף עז/ב

אם יש באיצטבא התחתונה ארבעה ממעט - פי' בקונט' אורך ארבעה ובה נתמעט גובהו של כותל מעשרה
 דלא בעי ד' על ד' וכן פירש סולם ששליבותיו פורחות כעין סולמות שלנו אורך החוקים יכול להיות
 ארבעה אבל אין רחבים ארבעה שעושיין כמין מקלות דקים ותימה דבסמוך בעינן שיגיע סולם עד ראש
 הכותל דבעי סולם י"ד או ז' ומשהו ואין לומר דהתם בדלית ביה ד' דסתם סולם ברחב ד' איירי אלא היכא
 דקאמר כל שהוא כמו גבי זיו דמשום זיו לא בעי רוחב ד' וכן משמע דקאמר לקמן (דף עה.) סולם מכאן וסולם
 מכאן וקשין באמצע מהו חקק להשלים בכותל בכמה משמע דבעי רחב ארבעה ודוחק לומר דהא דבעינן שיגיע
 לראש הכותל ולא סגי במה שמיעוטו איירי כשיש בין זה לזה ג' ושליבה התחתונה נמי גבוה מן הארץ שלשה דהוי
 מיעוט באויר ולא שמיה מיעוט ומפרש ר"י דהכא בעינן ארבעה על ארבעה שיהא ראוי לעמוד ולהתעכב
 עליו ולעלות על הכותל ולהכי לא בעינן אלא שיתמעט הכותל מעשרה אבל לקמן בעי שיגיע עד ראש
 הכותל לא איירי ברחב ד' על ד' וסולם ששליבות פורחות לא כעין סולמות אלא כעין מדרגות שקורין גרד"ש
 ולא כעין מדרגות של אבנים שעושיין כמין סטיו לפנים מסטיו אלא המדרגות בולטין זה על גב זה שיש חלל ואויר
 בין שליבה לשליבה וזהו ל' פורחות כמו נמצא כבש פורח על גבי אמה יסוד ואמה סובב דפרק קדשי קדשים (זבחים סב.) והשליבות רחבות ארבעה על ארבעה
 ולהכי ממעט ואיצטרך לאמשעינן באיצטבא ובסולם ששליבותיה פורחות דאי אשמעינן באיצטבא הוה אמינא דסולם שאין התחתונה ארבעה ויש בעליונה ארבעה אפי'
 יש בין זה לזה שלשה ממעט דלא חשיב מיעוט באויר כיון דמאחורי הסולם מחובר הכל יחד דהוי כאיצטבא אחת ואי אשמעינן סולם הוה אמינא דאיצטבא אפי' אין בה
 זה לזה ג' הוי מיעוט באויר דאי האיצטבא התחתונה מבטלת האויר ולא חשיבא כסולם כל שהוא דחזי לעלייה ומבטל האויר שתחת הויז ...

16. יד בנימין

בתוד"ה אס כו' פי' בקונטרס אורך ארבעה
 כו' ומשמע דלא צעי' ד' על ד' כו'
 ותימה דבסמוך צעי' שיגיע קולס עד ראש הכותל
 וכו' עכ"ל. כוונתם דמפירש"י משמע דרק האורך
 ארבעה אבל לא צעי' שגם הרחב יהי' ארבעה
 דהיינו ד' על ד', וא"כ לפי"ז יקשה מההיא
 דבסמוך דצעי' שיגיע קולס לראש הכותל, ובשלמא
 אי צעי' כאן ד' על ד' הוי אפשר לחלק דשאני
 הכא כיון דאיכא ד' על ד' לא צעי' צוה שיגיע
 לראש הכותל וכמו שתי' באמת ר"י להלן אבל
 לפירש"י דלא צעי' ד' על ד' קשה אמאי לא
 צעי' כאן שיגיע לראש הכותל.

בא"ד ומפרש ר"י דהכא בעי' ארבעה על ארבעה שיהא ראוי לעמוד ולהתעכב עליו ולעלות על הכותל (פי' לא כפירש"י שרק האורך הוא ד' אלא מיירי שהי' ד' על ד' ולכך לא בעי' שיגיע לראש הכותל) אבל לקמן [דבעי] שיגיע עד ראש הכותל לא איירי ברחב ד' על ד' עכ"ל. נ"ב ויעוי' ברא"ש שהביא עוד ח"י בשם רבינו מאיר ז"ל דכל הני דלא בעי' שיגיע עד ראש הכותל מיירי לענין זה שאם מיעטו האחד מועיל להחיר לזה שמיעט דהוה לזה חשמישו בנחת אבל לא חשיב כפתח לענין לערב

יחד כגון אם מיעטוהו שניהם עיי"ש. וכבר הבאנו לעיל שכ"ה דעת הטור והשו"ע סימן שע"ב סעי' ט', אבל רוב הראשונים חולקין ע"ו, יעוי' לעיל עמו' א' בגמ' ד"ה בא למעטון.

והנה מדאמר בגמ' ז"ו היוצא מן הכותל ד' על ד' מבואר דכדי למעט הכותל בעי דוקא רחב ד' על ד', וזהו כדעת ר"י שבתוס' לעיל ע"ו ע"ב ד"ה אם, ודלא כפירש"י שם גבי אינטבא דבעי' ארבעה במשך הכותל אבל לא בעי ד' על ד', וכבר עמד בזה במהרש"א שם אמאי לא הקשו תוס' על רש"י מהגמ' כאן גבי ז"ו, וכבר הבאנו שם מהריטב"א שהקשה באמת על פירש"י מוזי, ועיי"ש במהרש"א. (ואולם יש דלא גרסי' כאן גבי ז"ו ד' על ד' וכדמשמע מפיר"ח, וכן עי' במ"מ פ"ג מהל' עירוב הל' ו'), [וע"ע צמ' עבודת עבודה על עבודה ק שער ד' סי' א' אות י"ד שכו' לחלק על נכון דשאני ז"ו שהוא מחובר לכותל ויוצא מן הכותל וזה בודאי לא סגי בד' אורך לחוד אם אין ברחבו אלא משהו שהרי אין אפשרות לעמוד עליו עד שיהא צו רחב מסויים ולכן הצריכו שיהא רחבו ד' על ד', משא"כ באינטבא או בסולם ששליצותיו פורחות או שאר מיעוטים שאינם מחוברים לכותל הרי יכול להרחיק קצת מן הכותל ויוכל להשתמש עליהם אף אם רחבים אלא משהו ולכן לא הצריך רש"י ז"ל אלא ארכו

דף ע"ה בגמ' ז"ו היוצא מן הכותל ד' על ד' והניח עליו סולם כל שהוא מיעטו, לפירש"י ז"ל הסולם שהניח עליו הוא כדי שלא יהא הזו מיעוט באויר, ולשיטתי' אזיל דס"ל לעיל ע"ו ע"ב ד"ה א"ג, דמיעוט באויר לא הוי מיעוט, ולכך פי' כאן דבעי שלא יהא חווקי (שליצות) הסולם מרוחקין ביניהם שלשה כדי לסתום אויר של הזו, וכ"ה בשו"ע סי' שע"ב סעי' י"ג.

משך ד'.